

Előszó

Az 1992. szeptember 25—26-án megtartott irodalomtudományi tanácskozásra — melyet Cs. Gyímes Éva és Kiss Mihály kezdeményezésére a kolozsvári Magyar Filológiai Tanszék szervezett a Soros Alapítvány anyagi támogatásával — egy konferencia-sorozat első rendezvényeként került sor. A másodikat — *Feltáratlan értékek a magyar irodalomban* címmel — 1993. november 25—26-án tartottuk Budapesten az ELTE Bölcsészettudományi Karának, valamint az MTA Irodalomtudományi Intézetének köszönhetően. Ez idő szerint remélhető, hogy a további folytatás sem marad el.

A kolozsvári konferencia szervezői a következő vizsgálódási szempontokat ajánlották az értékszemlélet-változásokat tudatosítani kívánó előadók és vitapartnereik figyelmébe:

1. A megbukott kommunista diktatúrák irodalompolitikája hamis értékrendet népszerűsített. A magyar irodalomtörténet-írás értékszemléletének revíziója elkerülhetetlen. Melyek a huszadik századi magyar irodalom értékelésének felülvizsgálatra szoruló problémái?

2. A magyar irodalomkritikában és irodalomtörténet-írásban hangsúlyosan érvényesülnek az esztétikán kívüli (etikai, ideológiai) kritériumok is. Hogyan viszonyul a magyar irodalom sajátos értékrendje az európai irodalom értékeihez?

3. A magyar kritikában és irodalomtörténet-írásban érvényesülő értékszemlélet nem egységes. Milyen problémák merülnek fel az anyaországon kívüli magyar irodalmak értékeinek eddigi megítélésében? Nem kísért-e még mindig a „védekező kollektivitás” (Babits, 1935) szelleme?

4. A magyar irodalom helye a világirodalomban.

5. Egység és/vagy pluralizmus az értékek szemléletében. Melyek a mai irodalomkritika fő vonulatai?

6. Az irodalomkritikai gyakorlat és az értékszemlélet(ek). Milyen a kritikai nyelvezet(ek) színvonala?

A konferencia munkálatain előadóként és/vagy vitapartnerként részt vett: Balla Zsófia (Kolozsvár), Berszán István (Kolozsvár), Bertha Zoltán (Debrecen), Bíró L. Ferenc (Kolozsvár), Borcsa János (Kézdivásárhely), Cseke Péter (Kolozsvár), Dávidházi Péter (Budapest), Derék Pál (Bécs), Egyed Emese (Kolozsvár), Erdődy Edit (Budapest), Görömbei András (Debrecen), Gyapay László (Budapest), Cs. Gyímes Éva (Kolozsvár),

Györke Ildikó (Budapest), János István (Tokaj), Józsa T. István (Kolozs-vár), Kántor Lajos (Kolozs-vár), Kibédi Varga Áron (Amszterdam), Kiss Mihály (Budapest, Kolozs-vár), Korompay H. János (Budapest), Kozma Dezső (Kolozs-vár), Margócsy Klára (Nyíregyháza), Márkus Béla (Debrecen), Martos Gábor (Budapest), Nagy Sándor (Eger), Nyilasy Balázs (Budapest), Ratzky Rita (Budapest), Schulcz Katalin (Budapest), Szabó G. Zoltán (Budapest), Széles Klára (Budapest), Szilágyi István (Kolozs-vár), Szilágyi Márton (Budapest), Szirák Péter (Debrecen), Tamás Attila (Debrecen), Turcsány Péter (Budapest), Varga László (Budapest), Veres András (Budapest), Végh Balázs (Börvely).

Összesen 27 előadás hangzott el (plenárisokon több mint száz főnyi hallgatóság előtt), s négy kivételével valamennyi olvasható kötetünkben, az előadók által véglegesített formában. Csak sajnálhatjuk, hogy többszöri sürgetés ellenére sem juttatta el mindenki kellő időben kéziratát a Magyar Filológiai Tanszékre. Ugyancsak sajnálatos, hogy a szervezőknek nem volt lehetőségük az előadásokban tárgyalt témák vizsgálatához újabb szempontokat felvető viták-hozzászólások rögzítésére. Cs. Gyimesi Éva itt következő írása előadásként nem hangzott el: az irodalomtudományi szemléletváltás kérdéseit taglaló, a konferencia előestéjén megjelent súlypontos *Korunk*-szám (1992. 8.) más írásaival együtt ugyanis a konferencia részvevőinek a rendelkezésére állt.

Örömünkre szolgál, hogy a Nemzetközi Hungarológiai Központ vállalta a rendszerváltás utáni irodalomtudományi konferencia-sorozatot nyitó kolozsvári rendezvény előadásainak a megjelentetését. A kötet szerkesztése, nyomdai munkálatainak az előkészítése a *Korunk* Baráti Társaság műhelyében történt.

Kolozs-vár, 1994. február 25.

A szerkesztő